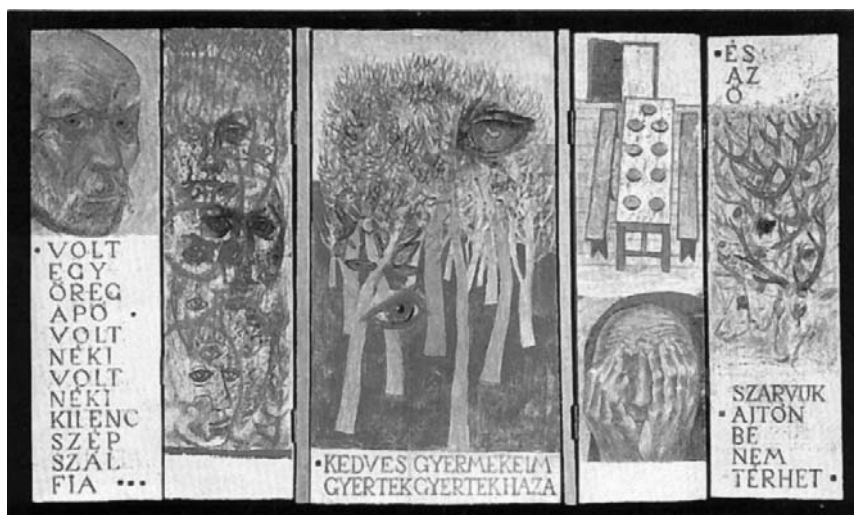

(l.: Narcissus legendáját). Aranyi Sándor művét is ezek az egyszerűnek tűnő, de annál misztikusabb formaelemek teszik igazán talányossá, izgalmassá. Hisz a simán fénylő üveglapok úgyszólván optikai csodákra képesek. Ott ücsörgünk, mondjuk, a vonaton, az ablak mellett, s a mellettünk felvillanó tájrészleteket fürkésszük. Csakhogy az üveg felületén az átellenes fülke emberi, tárgyi mozzanatait is nyomon követhetjük. Akárha a külső és belső térzónákban is ugyanúgy jelen lennénk. E széles spektrumú, többnézőpontos tükrözés voltaképp a modern művészet dinamikus, nyitott és szürreális szemléletével analóg. Vagyis a montázsos, áthatásos és meglepő kombinációk birodalmában tartózkodunk. S ez a jelenlegi alkotáson is fölöttébb finoman, visszafogottan tetten érhető.

Bármilyen különös: egyféle távlatos, historikus olvasat is befér Aranyi Sándor megkapó művébe. Ez egyszerűen abból adódik, hogy egy korszerű épületmotívummal s ennek képi átfedésével szembesülünk. Közben pontosan tudjuk: korunk puritán, funkcionalista architektúrája épp a holland konstruktivista festészet eszmeköréből pattant ki. Nem csoda így, hogy e nagyhatású szellemi mozgalom atyamestere, Piet Mondrian rendkívül lakonikus, kihegyezett és idealista elveket követett piktúrájában. Úgy vélte: „A művészet a valóság egésze fölött áll, nincs vele közvetlen kapcsolata.” Innen erednek kristályos szerkezetű, dekoratív képei. Ha megfontoljuk: a szegedi alkotó most akaratlanul is visszanyúlt e század eleji örökséghez. Amivel festői mentalitását is megőrizte némileg. Csak ő Platon pesszimiztikus nézetét is hozzáfűzte a modern építészet látványzónájához. Hiába ugyanis a ritmikus, racionális és feszes benyomás, ha egészében mégiscsak egy csalóka, másodlagos, bár érzéki telítettségű árnyéképet kapunk.

Szuroni Pál

SZALAY FERENC